

SPREJETA BESEDILA

P8_TA(2019)0441

Celovit okvir Evropske unije o endokrinih motilcih

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. aprila 2019 o celovitem okviru Evropske unije o endokrinih motilcih (2019/2683(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 7. novembra 2018 (COM(2018)0734) z naslovom Za celovit okvir Evropske unije o endokrinih motilcih (v nadaljnjem besedilu: sporočilo),
- ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) in zlasti člena 191(2) Pogodbe,
- ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS¹,
- ob upoštevanju Uredbe Komisije (EU) 2018/605 z dne 19. aprila 2018 o spremembi Priloge II k Uredbi (ES) št. 1107/2009 z določitvijo znanstvenih meril za ugotavljanje lastnosti endokrinih motilcev²,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o dostopnosti na trgu in uporabi biocidnih proizvodov³,
- ob upoštevanju delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/2100 z dne 4. septembra 2017 o določitvi znanstvenih meril za ugotavljanje lastnosti endokrinih motilcev v skladu z Uredbo (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta⁴,
- ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 1935/2004 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 27. oktobra 2004 o materialih in izdelkih, namenjenih za stik z živili, in o razveljavitvi direktiv 80/590/EGS in 89/109/EGS⁵,

¹ UL L 309, 24.11.2009, str. 1.

² UL L 101, 20.4.2018, str. 33.

³ UL L 167, 27.6.2012, str. 1.

⁴ UL L 301, 17.11.2017, str. 1.

⁵ UL L 338, 13.11.2004, str. 4.

- ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 1223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o kozmetičnih izdelkih¹,
 - ob upoštevanju Direktive 2009/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o varnosti igrač²,
 - ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (v nadaljnjem besedilu: uredba CLP)³,
 - ob upoštevanju Sklepa št. 1386/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2020 z naslovom Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta (v nadaljnjem besedilu: sedmi okoljski akcijski program), zlasti točke 54(iv)⁴,
 - ob upoštevanju ciljev trajnostnega razvoja, zlasti cilja 3.9⁵,
 - ob upoštevanju poročila Programa Združenih narodov za okolje (UNEP) in Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) o znanstvenih dognanjih o kemičnih snoveh z lastnostmi endokrinih motilcev iz leta 2012⁶,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. marca 2013 o varovanju javnega zdravja pred endokrinimi motilci⁷,
 - ob upoštevanju študije z dne 15. januarja 2019 o endokrinih motilcih: od znanstvenih dokazov do varovanja človekovega zdravja, ki jo je naročil tematski sektor Evropskega parlamenta za državljanske pravice in ustavne zadeve⁸,
 - ob upoštevanju člena 123(2) Poslovnika,
- A. ker je v poročilu UNEP/WHO iz leta 2012 zapisano, da so endokrini motilci svetovna grožnja, navaja pa tudi, da so vse pogostejše in razširjene motnje endokrinega sistema pri ljudeh, in ugotavlja, da so bili učinki, povezani z endokrinimi motilci, opaženi tudi pri populacijah prostoživečih živalih;

¹ UL L 342, 22.12.2009, str. 59.

² UL L 170, 30.6.2009, str. 1.

³ UL L 353, 31.12.2008, str. 1.

⁴ UL L 354, 28.12.2013, str. 171.

⁵ <https://unstats.un.org/sdgs/METADATA?Text=&Goal=3&Target=3.9>

⁶ UNEP/WHO, State of the Science of Endocrine Disrupting Chemicals - 2012 (Znanstvena dognanja o kemičnih snoveh z lastnostmi endokrinih motilcev iz leta 2012), Svetovna zdravstvena organizacija, 2013, <http://www.who.int/ceh/publications/endocrine/en/>.

⁷ UL C 36, 29.1.2016, str. 85.

⁸ Študija – „Endocrine Disruptors: from Scientific Evidence to Human Health Protection (Endokrini motilci: od znanstvenih dokazov do varovanja človekovega zdravja), Generalni direktorat za notranjo politiko Unije, tematski sektor za pravice državljanov in ustavne zadeve, 15. januar 2019, na voljo na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608866/IPOL_STU\(2019\)608866_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608866/IPOL_STU(2019)608866_EN.pdf)

- B. ker po navedbah iz poročila obstajajo dokazi, da izpostavljenost endokrinim motilcem pušča škodljive reproduktivne posledice (neplodnost, oblike raka, deformacije), vedno več pa je tudi dokazov o učinkih teh kemičnih snovi na delovanje ščitnice, možganske funkcije, debelost in presnovo ter na ravnovesje inzulina in glukoze v telesu;
- C. danes ni več sporno dejstvo, da ta skupina kemičnih snovi povzroča škodljive učinke za zdravje ljudi in prostoživečih živali, ker posega v hormonski sistem; ker torej ni utemeljenega razloga, da bo odložili učinkovito ureditev;
- D. ker je v najnovejši študiji inštituta za znanosti ocenjevanja tveganj o zdravstvenih stroških, povezanih z endokrinimi motilci, v kateri je bilo ocenjenih pet učinkov, ki bi jih na zdravje lahko imeli endokrini motilci/potencialnih učinkov endokrinih motilcev na zdravje, zapisano, da naj bi bilo na osnovi razpoložljive strokovne literature družbeno in gospodarsko breme zdravstvenih posledic endokrinih motilcev za EU precejšnje, saj naj bi po ocenah znašalo od 46 do 288 milijard EUR letno¹;
- E. ker naj bi po trditvah poročila Programa Združenih narodov za okolje (UNEP)/Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) za skoraj 800 snovi vedeli ali domnevali, da lahko /povzročijo motnje pri hormonskih receptorjih, sintezi ali pretvorbi hormonov. ker je bil le majhen delež teh kemičnih snovi raziskan s preskusi, ki omogočajo ugotavljanje očitnih endokrinih učinkov na neokvarjene organizme;
- F. ker je sporočilo v zvezi z predlaganim okvirom Unije piše, da postajajo znanstveni dokazi, ki povezujejo izpostavljenost endokrinim motilcem z boleznimi ljudi ali negativnim učinkom na prostoživeče živali, že od leta 1999 vse trdnejši;
- G. ker naj bi bil namen sedmega okoljskega akcijskega programa zagotoviti varovanje državljanov Unije pred pritiski ter tveganjem za zdravje in dobro počutje, ki so povezani z okoljem, ter do leta 2020 zagotoviti, da bi z ustrezno zakonodajo Unije učinkovito obravnavali varnostna zaskrbljenost glede varnosti, povezano z endokrinimi motilci;
- H. ker bi bilo treba v skladu s sedmim okoljskim akcijskim programom zato predvsem do leta 2018 na podlagi horizontalnih ukrepov, sprejetih do leta 2015, razviti ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti endokrinim motilcem;
- I. ker Komisija doslej ni sprejela strategije Unije za nestrupeno okolje, niti ni do leta 2015 sprejela horizontalnih ukrepov, s katerimi bi zagotovila zmanjšanje izpostavljenosti endokrinim motilcem;
- J. ker bi moral biti že zdavnaj opravljen pregled strategije Skupnosti za endokrine motilce iz leta 1999;

¹ Rijk, I., van Duursen, M. in van den Berg, M, Health cost that may be associated with Endocrine Disrupting Chemicals – An inventory, evaluation and way forward to assess the potential health impact of EDC-associated health effects in the EU (Zdravstveni stroški, ki utegnejo biti povezani z endokrinimi motilci – popis, ocena in pot naprej za oceno možnega vpliva zdravstvenih učinkov, povezanih z endokrinimi motilci v EU), Inštitut za znanosti ocenjevanja tveganj, Univerza v Utrechtu, 2016, na voljo na: https://www.uu.nl/sites/default/files/rijk_et_al_2016_-_report_iras_-_health_cost_associated_with_edcs_3.pdf

- K. ker so države članice, kot so Francija, Švedska, Danska in Belgija zato, ker strategija Unije za endokrine motilce še ni bila pregledana, sprejele ukrepe na nacionalni ravni, da bi s pomočjo različnih nacionalnih ukrepov povečale raven varovanja za svoje državljane;
- L. ker je v interesu vseh, da se vzpostavi učinkovit in celovit evropski pristop k endokrinim motilcem, da bi zagotovili visoko raven varovanja zdravja ljudi in okolja;
- M. ker sta trden okvir Unije za endokrine motilce in njegovo učinkovito izvajanje ključna, da bo EU prispevala k izpolnjevanju svoje zaveze k cilju 3.9 ciljev trajnostnega razvoja, ki je znatno zmanjšanje števila smrtnih primerov in bolezni zaradi nevarnih kemičnih snovi ter onesnaženosti in kontaminacije zraka, vode in tal;
- N. ker je potreben tudi trden okvir Unije za endokrine motilce, da se ustvarijo temelji za nestrupeno krožno gospodarstvo, pri čemer bi spodbujali industrijske inovacije z varnejšo zamenjavo snovi;
- O. ker je dobrodošlo, da sporočilo priznava škodljive učinke endokrinih motilcev na zdravje ljudi in okolje, vključno z učinki mešanice, da poudarja cilj čim večjega zmanjšanja skupne izpostavljenosti, in da ugotavlja potrebo po horizontalnem pristopu za opredelitev endokrinih motilcev;
- P. ker sporočilo vseeno ne vsebuje konkretnega akcijskega načrta za zmanjšanje izpostavljenosti endokrinim motilcem in časovnice ukrepov za premik naprej;
- Q. ker ključna zakonodaja Unije na občutljivih področjih še ne vsebuje posebnih določb o endokrinih motilcih (npr. za kozmetične izdelke, igrače ali materiale, namenjene za stik z živili);
- R. ker je Komisija napovedala preverjanje ustreznosti, da bi ocenila, ali zakonodaja EU o endokrinih motilcih uresničuje splošni cilj varovanja zdravja ljudi in okolja z zmanjšanjem izpostavljenosti tem snovem; ker je treba pozdraviti horizontalno naravo preverjanja ustreznosti, pa tudi zavezo Komisije, da bo posebno pozornost namenila varstvu ranljivih skupin; ker naj bi bila ta ocena opravljena že pred leti in je obžalovanja vredno, da se je Komisija šele zdaj odločila, da bo opravila preverjanje ustreznosti; ker preverjanje ustreznosti zato ne bi smelo biti opravičilo za odlašanje z izvajanjem konkretnih zakonodajnih in drugih ukrepov;
- S. ker znanstvena merila, oblikovana za določanje endokrinih motilcev v pesticidih in biocidih, ne vključujejo kategorije snovi, pri katerih obstaja sum, da so endokrini motilci, zato niso primerna za horizontalno uporabo; ker to ni v skladu z razvrstitvijo snovi, ki so rakotvorne, mutagene ali strupene za razmnoževanje v okviru uredbe CLP in sedmega okoljskega akcijskega programa; ker je zmožnost prepoznavanja snovi, pri katerih obstaja sum, da so endokrini motilci, izjemno pomembna, zlasti zato, ker direktiva o kozmetičnih izdelkih in direktiva o varnosti igrač omejujeta snovi, pri katerih je znano ali se domneva, da so rakotvorne, mutagene ali strupene za razmnoževanje (kategoriji 1A in 1B), pa tudi snovi, pri katerih obstaja sum, da so rakotvorne, mutagene in strupene za razmnoževanje (kategorija 2);
- T. ker zakonodaja Unije s tega področja ne predpisuje dovolj ustreznih preskusov in zahtev po podatkih za opredelitev endokrinih motilcev;

- U. ker je v sporočilu poudarjeno, da obstaja vse več dokazov o učinkih mešanic endokrinih motilcev (izpostavljenost mešanicam endokrinih motilcev je lahko na primer škodljiva v koncentracijah, za katere posamično ni opaženih učinkov), vendar ne podaja nobenih predlogov za obravnavo tega vprašanja;
- V. ker je bilo pri projektu „EDC-MixRisk“ v okviru programa Obzorje 2020 ugotovljeno, da veljavne uredbe o umetni kemičnih snoveh sistematično podcenjujejo tveganja za zdravje, ki so povezana s skupno izpostavljenostjo endokrinim motilcem ali morebitnim endokrinim motilcem¹;
- W. ker zaradi neuspešnega izvajanja uredbe o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) (visok odstotek neskladnih dosjejev registracijske dokumentacije, počasno ocenjevanje zaradi manjkajočih podatkov in neukrepanje v zvezi s snovmi, za katere se je pri evalvaciji ugotovilo, da predstavljajo resno tveganje za zdravje ljudi ali okolje) tudi ni bila uspešno zmanjšana izpostavljenost snovem, pri katerih je znano ali se sumi, da so endokrini motilci;
1. meni, da okvir Unije za endokrine motilce, ki ga je Komisija predlagala v sporočilu, ni ustrezen za obravnavanje nevarnosti, ki jo za zdravje ljudi in okolje prinaša izpostavljenost endokrinim motilcem, in da ne zagotavlja tistega, kar zahteva sedmi okoljski akcijski program;
 2. meni, da so endokrini motilci kemične snovi, ki vzbujajo enako hudo zaskrbljenost kot snovi, ki so rakotvorne, mutagene ali strupene za razmnoževanje, zato bi jih bilo treba v zakonodaji Unije obravnavati enako;
 3. poziva Komisijo, naj nemudoma sprejme vse potrebne ukrepe za zagotovitev visoke ravni varovanja zdravja ljudi in okolja pred endokrinimi motilci tako, da učinkovito zmanjša skupno izpostavljenost ljudi in okolja tem motilcem;
 4. poziva Komisijo, naj najpozneje do junija 2020 na podlagi opredelitve Svetovne zdravstvene organizacije v skladu z razvrstitvijo iz uredbe CLP za snovi, ki so rakotvorne, mutagene ali strupene za razmnoževanje razvije horizontalno opredelitev snovi, pri katerih se sumi, da so endokrini motilci, ter snovi, pri katerih je znano ali se domneva, da so endokrini motilci;
 5. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo horizontalno opredelitev spremljala spremljale ustrezne smernice;
 6. poziva Komisijo, naj najpozneje do junija 2020 pripravi zakonodajne predloge za vključitev posebnih določb o endokrinih motilcih v Uredbo (ES) št. 1223/2009, ki bodo podobne določbam o snoveh, ki so rakotvorne, mutagene ali strupene za razmnoževanje;
 7. poziva Komisijo, naj najpozneje do junija 2020 pripravi zakonodajne predloge za vključitev posebnih določb o endokrinih motilcih v Direktivo 2009/48/ES, ki bodo podobne določbam o snoveh, ki so rakotvorne, mutagene ali strupene za razmnoževanje, a brez sklicevanja na pragove za razvrščanje, saj se ti ne morejo uporabljati za kemične snovi, kot so endokrini motilci;

¹ <https://edcmixrisk.ki.se/wp-content/uploads/sites/34/2019/03/Policy-Brief-EDC-MixRisk-PRINTED-190322.pdf>

8. poziva Komisijo, naj najpozneje do junija 2020 revidira Uredbo (ES) št. 1935/2004, da bi s posebnimi določbami za nadomestitev uporabe endokrinih motilcev učinkovito zmanjšali vsebnost nevarnih snovi v njih;
9. meni, da je treba nujno pospešiti razvoj in potrjevanje preskusov, da bi lahko ustrezno opredelili endokrine motilce, vključno z novimi pristopi k metodologijam;
10. poziva Komisijo, naj zagotovi, da se bodo zahteve glede podatkov stalno posodabljale v vsej ustrezni zakonodaji, da bo upoštevala najnovejši tehnični in znanstveni napredek in da se bodo lahko endokrini motilci ustrezno opredelili;
11. poziva Komisijo, naj v vsej ustrezni zakonodaji EU upošteva učinke mešanic in skupne izpostavljenosti;
12. poziva Evropsko agencijo za kemikalije, Komisijo in države članice, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev skladnosti registracijske dokumentacije z uredbo o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) do konca leta 2019 za pospešitev evalvacije snovi in učinkovito izvajanje končnih sklepov o evalvaciji snovi v okviru uredbe REACH kot pomembnega načina za zmanjšanje izpostavljenosti endokrinim motilcem;
13. poziva Komisijo, naj zagotovi ustrezno biološko spremljanje endokrinih motilcev pri ljudeh in živalskih populacijah, pa tudi spremljanje prisotnosti endokrinih motilcev v okolju, tudi v pitni vodi;
14. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo okvir Unije za endokrine motilce učinkovit prispevek k strategiji Unije za nestrupeno okolje, ki jo je treba čim prej sprejeti;
15. poziva Komisijo, naj spodbuja raziskave endokrinih motilcev, zlasti v zvezi z njihovimi epigenetskimi in transgeneracijskimi učinki, njihove učinke na mikrobiome, nove oblike endokrinih motilcev in opredelitev funkcij odmerkov in odzivov ter varnejše nadomestne možnosti;
16. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.